

Tjänsteskrivelse - Åtgärdsplan för budget i balans 2026

Sammanfattning

Bildningsnämnden har under flera år redovisat negativa budgetavvikelser. För 2026 uppgår budgetramen till 321 mnkr. Dessutom tillkommer riktade statsbidrag med cirka 20 mnkr. I ekonomirapport 1 prognostiseras ett underskott om cirka 12 mnkr för helåret. De främsta orsakerna är höga personalkostnader inom grundskolan, ökade kostnader för skolskjuts, gymnasieutbildning i extern regi samt måltider. Samtidigt minskar barn- och elevunderlaget, vilket ställer krav på anpassningar av organisation, lokaler och bemanning.

Under 2025 har nämnden arbetat med flera åtgärder för att stärka ekonomin, bland annat översyn av riktlinjer för skolskjuts, samordning av digitala lärplattformar samt anpassning av förskolestruktur. Dessa åtgärder kompletteras nu med en samlad åtgärdsplan för 2026.

Bedömning

Förvaltningen bedömer att ekonomi i balans kräver både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder. Under 2026 genomförs bland annat införande av skolskjutsområden, effektivisering av skolskjutsorganisationen, fortsatt anpassning av förskolestrukturen, översyn av IT-system, anpassning av ledningsorganisationen samt arbete för att minska kostnader för bemanning och externa vikarier.

Parallellt behöver nämnden fortsätta arbetet med att analysera skol- och lokalstrukturen utifrån de demografiska förändringarna. Minskande barn- och elevkullar innebär att dagens organisation och lokalbestånd på sikt behöver anpassas för att säkerställa såväl ekonomisk hållbarhet som fortsatt god kvalitet i verksamheten.

Omedelbara åtgärder

Åtgärd	Verkställs	Ekonomisk effekt 2026 (mnkr)	Ekonomisk effekt 2027 (mnkr)	Kommentar
Införande av skolskjutsområden	2026-01-01	0,4	1	Med anledning av undantag görs för elever som sökt skolskjuts innan 26-01-01, kommer full effekt nås om 5 år. Beräknas då ge en besparing på ca 1,6 mnkr per år.
Upphandling av skolskjuts	2026-08-01	0,15	0,2	En god planering ger ett mer effektivt nyttjande av skolbussar. Med anledning av undantag görs för elever som sökt skolskjuts innan 26-01-

				01, kommer full effekt nås om 5 år.
Tomställande av Dalkarlsbergs förskola	2025-08-01	1	1,5	Små förskolor innebär generellt en högre kostnadsnivå och en större sårbarhet kopplad till bemanning och vikariehantering. Nämnden belastas dessutom av hyreskostnader för lokaler som inte används. En avveckling av verksamheten möjliggör avyttring av lokalerna och bidrar till en mer kostnadseffektiv verksamhetsstruktur. Även om omställningen initialt kan medföra kostnader för flytt och anpassning av verksamheten till Gyttorps förskola, bedöms åtgärden ge positiva ekonomiska effekter på längre sikt.
Tomställande av Sparvugglans förskola. Ersätts av Lingårdens förskola, som renoverats.	2026-08-01	0 Om Sparvugglans förskola ej tomställs kommer kostnaderna för verksamhetsområde förskola öka med ca 5 mnkr per år.	0	Små förskoleenheter innebär generellt högre kostnader per barn, främst till följd av bemanningskrav, begränsade möjligheter till samordning och ett ökat behov av vikarier. Därutöver belastar hyreskostnaderna fortsatt nämndens ekonomi så länge lokalerna står tomma. Genom att avveckla verksamheten skapas möjlighet att avyttra lokalerna, vilket bidrar till ett mer effektivt resursutnyttjande och en långsiktigt hållbar ekonomi. Omställningen kan initialt medföra vissa kostnader i samband med flytt av barn och verksamhet till

				andra förskolor. Dessa bedöms dock vara av engångskaraktär och behöver vägas mot de långsiktiga ekonomiska och verksamhetsmässiga vinster som förändringen förväntas ge.
Ej förlänga avtal för modul för förskolan Järnboås.	2027-03-01	0	0,4	
Översyn av IT-verktyg och programvara	2026-01-01	0,1	0,1	
Ej återbesätta rektor vid pensionsavgång, förskolan (1 tjänst).	2026-09-01	0,35	1	
Se över ledningsorganisation grundskolan, när rektor avslutar sin anställning (0,5 tjänst).	2026-09-01	0,15	0,5	
Uppdra till rektorerna att stärka kvaliteten i den ordinarie undervisningen. Insatserna ska i första hand riktas mot utveckling av undervisning och lärmiljöer, medan individuella elevresurser används i undantagsfall när elevens behov inte kan tillgodoses inom verksamhetens ordinarie ram.	2026-08-08	*	*	*Se ”Uppdra till rektorerna att anpassa sin bemanning utifrån budgetförutsättningar.”
Uppdra till rektorerna att, inom ramen för sitt arbetsgivar- och verksamhetsansvar, anpassa bemanningen utifrån budgetförutsättningarna samt säkerställa att resurserna används effektivt för att stödja verksamhetens mål.	2026-01-01	1,5	8	Rektorer och chefer ges stöd av controller i arbetet med budgetering och ekonomisk uppföljning. Det ekonomiska utfallet följs upp månadsvis. Vid negativa budgetavvikelser i ekonomirapport 1 och 2 ska rektor upprätta en handlingsplan med åtgärder för att nå en budget i balans.

Minska andelen externa vikarier vid korttidsfrånvaro.	2026-08-01	0,2	1	
SUMMA		3,85	13,7	

Strategiska åtgärder

Åtgärd	Verkställs	Ekonomisk effekt 2026 (mnkr)	Ekonomisk effekt 2027 (mnkr)	Kommentar
Uppdra till förvaltningen att se över skolstrukturen utifrån de demografiska förändringarna, i syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar organisation med god kvalitet, likvärdiga förutsättningar och ett effektivt resursutnyttjande.	*	*	*	*Går ej att bedöma utifrån att det ännu inte finns ett uppdrag.

Förslag till beslut

1. Att godkänna redovisad åtgärdsplan för budget i balans 2026.
2. Att uppdra åt förvaltningen att genomföra planerade åtgärder och löpande återrapporera effekter till nämnden.
3. Att uppdra åt förvaltningen att genomföra en översyn av skolstrukturen utifrån kommunens demografiska utveckling och återkomma med förslag till långsiktiga anpassningar. Återrapporeras till bildningsnämnden vid sammanträde den 10 december.
4. Att överlämna tjänsteskrivelsen och åtgärdsplanen till kommunstyrelsen enligt uppdrag.

Delgivning

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

BIN2026-311 Tjänsteskrivelse - Åtgärdsplan för budget i balans 2026

BIN2026-311 Åtgärdsplan för budget i balans, Bildningsnämnden, 2026

Mikael Blom
Förvaltningschef